

En helt ny europeisk asylpolitik

Liberalerna

av Cecilia Wikström

Innehållsförteckning:

1. Ordlista s. 2

2. Inledning s. 3

2.1 Det går att få till ett välfungerande asylsystem som bygger på solidaritet! s. 3

3. En fallstudie s. 4

3.1 En beskrivning av hur den nuvarande Dublinförordningen misslyckats i fallet med Leylas familj s. 4

4. Identifiering av problemen med den nuvarande Dublinförordningen s. 5

4.1 Reformen måste åtgärda bristerna med det nuvarande Dublinsystemet. s. 5

4.2 Det nuvarande systemet uppmuntrar till sekundära förflyttningar och en politik av typ "håll för ögonen och släpp igenom" s. 6

5. Mitt förslag till lösningar och förbättringar av översynen av Dublinförordningen s. 6

5.1 Ett fungerande system för permanent omplacering s. 6

5.2 Inga kontroller av en flyktings asylskäl innan Dublinförordningen tillämpas s. 7

5.3 Underlättade familjeförfarande s. 8

5.4 Begäran om tillämpning av frivilligmekanismen s. 8

5.5 Omplacering av grupper s. 9

5.6 Korrigering av omfördelningsmekanism endast om gränsbevakningen respekteras s. 9

5.7 Gränsvärden för omfördelning av flyktingar och "ekonomisk solidaritet" s. 10

5.8 Ett successivt införande av den korrigering tilldelningsmekanismen s. 10

6. Andra större ändringar av Dublinsystemet som föreslås s. 11

6.1 Ett asylsystem som kommer tillrätta med de bakomliggande orsakerna till sekundära förflyttningar. s. 11

6.2 En Dublinförordning som kan mötas med förståelse och acceptans av de asylsökande s. 12

7. Reform av Dublinsystemet kräv för att den fria rörligheten för människor i Europa ska kunna överleva s. 13

8. Kontakta (se omslagets baksida)

1. Ordlista:

Engångslösning kring omfördelning: I fjol fattade EU ett antal beslut om att omplacera upp emot 160 000 asylsökande från Grekland och Italien till andra medlemsländer. Dessa beslut var en ”engångslösning” och inte en ordinarie del av det europeiska asylsystemet. Vad EU nu diskuterar är om omfördelning av flyktingar bör bli en integrerad del av det gemensamma europeiska asylsystemet.

Tillåtlighetsförfaranden: En slags förbedömning kring huruvida en asylansökan ska prövas.

Korrigerande omfördelningsmekanism: Det solidaritetssystem som föreslagits av EU-kommissionen går ut på att överbelastade medlemsländer ska få hjälp genom att flyktingar omfördelas efter ett kvotssystem till andra medlemsländer.

Frivilligmekanism: En bestämmelse i Dublinförordningen där medlemsländer frivilligt ska kunna påta sig ansvaret för handläggning av en asylansökan, exempelvis av humanitära skäl, även om de inte är skyldiga att göra det.

Fördelningsnyckel: Nyckeln som bestämmer, de nationella kvoterna inom ramen för systemet med den korrigerande omfördelningsmekanismen. Med hjälp av fördelningsnyckeln avgörs det, utgående från en formel som bygger på BNP och invånarantal, hur stor andel som ska utgöra en rättvis tilldelning av asylsökande för varje medlemsland. Detta innebär att länder som är rika och har en stor befolkning kommer att få ta ansvaret för fler flyktingar än länder som är fattigare med färre invånare.

Dublinförordningen: Den EU-förordning som avgör vilket land som bör ansvara för handläggningen av en asylsökandes ansökan.

Medlemsländer med yttre gränser: De EU-medlemsländer som gränsar till länder som inte ingår i Schengen-samarbetet. Ofta är dessa länder det första ankomstlandet i EU för asylsökande.

Omfördelning: Asylsökande som anländer till ett EU-medlemsland vars kapacitet att handlägga deras asylansökningar kommer att bli tvungna att flytta över till ett annat medlemsland i EU enligt en fördelningsnyckel.

Sekundära förflyttningar: Asylsökande som anländer till ett medlemsland men inte söker asyl i det första ankomstlandet, utan reser vidare. Eller att flyktingar först söker asyl i ett medlemsland, men sedan reser vidare till ett annat land.

Ensamkommande barn: Asylsökande personer som är minderåriga, alltså under 18 år, och som reser utan sällskap av vuxna med ansvar för dem.

Håll för ögonen och släpp igenom: Uttryck för när medlemsländer inte registrerar potentiella asylsökande som anländer till dem, utan låter dem söka asyl i ett annat land, för att inte själva behöva ta ansvaret för deras ansökan.

2. Inledning:

2.1 Det går att få till ett välfungerande asylsystem som bygger på solidaritet!

Den nuvarande Dublinförordningen, som avgör vilket land som är ansvarigt för att handlägga en flyktings asylansökan, är satt ur spel. Det blev uppenbart under år 2015, då över en miljon människor flydde undan krig, konflikter och förföljelse, och ansökte om internationellt skydd i EU, med påföljden att Dublinsystemet fullständigt bröt samman.

EU-kommissionen reagerade på detta genom att i maj 2016 lägga fram ett förslag till en reviderad Dublinförordning. Efter att jag samtidigt blev utsedd till föredragande för Europaparlamentets betänkande om denna reviderade förordning har jag analyserat förslaget och påbörjat utformningen av Europaparlamentets ståndpunkt. Nu är jag redo att lägga fram mitt förslag till betänkande.

EU står vid ett vägskäl. Vi kan inte fortsätta med urvattnade kompromisser och hastiga engångslösningar i krissituationer som vi redan på förhand vet kommer att genomföras för sent eller inte alls. Nu vill det verkligen till att vi tänker innovativt och kreativt. Min slutsats är att det behövs en genomgripande reform av den nuvarande Dublinförordningen och att den nya förordningen måste säkerställa följande:

■ Att alla länder delar på ansvaret för de asylsökande.

■ Att medlemsländer med yttre gränser, som för de flesta flyktingar är den första ankomstplatsen i Europa, tar sitt ansvar, både för att registrera alla flyktingar som anländer, och för att skydda och upprätthålla EU:s yttre gränser.

■ Att personer som behöver internationellt skydd får detta mycket snabbare än i dag, medan de som inte har rätt till asyl återsänds till sina hemländer, snabbt och under värdiga former.

Det är dags att sätta stopp för ett system där flyktingar tvingas anlita samvetslösa människosmugglare som forslar dem genom Europa. I stället måste vi bygga upp ett system som ger alla flyktingar incitament att registrera sig omedelbart vid ankomsten till EU.

Asylsökande bör kunna lita på att deras ansökningar får en juridiskt korrekt bedömning, oavsett i vilket EU-medlemsland de lämnar in dem. De bör också veta att de inte har rätt att själva avgöra i vilket EU-medlemsland de ska ansöka om asyl.

Den nya Dublinförordningen måste vara enkel, baserad på sunda principer och möjlig att genomföra i praktiken. Jag tror mig ha lyckats lägga grunden till detta i mitt förslag till betänkande. Betänkandet innebär delat ansvar, fullständig medverkan på lika villkor från alla medlemsländers sida och verklig europeisk solidaritet.

av Cecilia Wikström

3. En fallstudie.

3.1 En beskrivning av hur den nuvarande Dublinförordningen misslyckats i fallet med Leylas familj.

Den irakiska asylsökande kvinnan Leyla flydde från sitt hem till Europa, tillsammans med sin man och son under vintern 2016. De kom till den grekiska kusten i en liten farkost från Turkiet. Men de registrerades aldrig som asylsökande i Grekland. I stället reste de vidare, genom Makedonien, Serbien till Kroatens gräns, där de satt fast i tre dygn innan de slutligen fick inresetillstånd i landet. I Kroatien fick de höra av landets myndigheter att de skulle sändas vidare till Slovenien. Men vid gränsen stoppades bussen som Leylas familj reste med och de sändes tillbaka till lägret i Kroatien.

I Kroatien satt familjen i förvar i flyktinglägret i 53 dagar, tills de slutligen placerades i en flyktingförläggning i Zagreb. I Zagreb fick de sex månader på sig för att besluta sig för om de ville söka asyl i Kroatien eller lämna landet. Eftersom Leylas man hade arbetat för ett svenskt företag medan han ännu bodde i Irak beslutade de sig för att lämna Kroatien och resa vidare till Sverige. De registrerade sig som asylsökande i Sverige och mannen fick en anställning där. Efter sex månader fick familjen dock ett besked från de svenska myndigheterna om att de måste återsändas till Kroatien eftersom deras fingeravtryck registrerats där. Efter ännu en tid av väntan återsändes familjen till Kroatien.

Fallet med Leyla och hennes familj visar misslyckandena med det nuvarande Dublinsystemet. Deras historia är varken ovanlig eller ett undantag, utan ett exempel på hur många flyktingar har det i Europa. Leylas familj vistades flera månader i Europa innan de ansökte om asyl. Under tiden hade de rest genom flera av EU:s medlemsländer och korsat EU:s yttre gränser flera gånger – mellan Turkiet och Grekland, mellan Grekland och Makedonien och mellan Serbien och Kroatien. Familjen fick ytterst sparsamt med information om procedurerna för asylförfarandet under den tid de reste genom Europa och ställdes inför ett Dublinsystem som inte gav dem någon som helst förutsägbarhet.

Leylas familj skickades tillbaka från Sverige till Kroatien, trots att deras första EU-land var Grekland. Deras fingeravtryck togs först när de skickades tillbaka från Slovenien till Kroatien. Om deras buss fått resa in i Slovenien hade de alltså aldrig registrerats i Kroatien och inte behövt lämna Sverige.

Den nuvarande Dublinförordningen har uppenbart misslyckats. De som söker internationellt skydd måste förlita sig på människosmugglare som tar hutlösa priser för livsfarliga resor, där de dessutom löper en stor risk att utsättas för övergrepp. Som systemet ser ut i dag har medlemsländerna alla skäl att inte registrera en asylsökande, eftersom registrering ofta innebär ansvar. Följaktligen blir det den asylsökande själv som får besluta om i vilket land registreringen ska ske, och i Leylas fall blev det Sverige.

Den nuvarande Dublinförordningen minskar sannolikheten för att flyktingarna får lämpligt skydd och information, särskilt de mest utsatta. Förordningen ser till att medlemsländerna inte vet något om människornas bakgrund eller härkomst när de tar sig in på deras territorium. Utan registrering går det helt enkelt inte att göra några ordentliga säkerhetskontroller eller dela med sig av sådan information till andra medlemsländer.

4. Identifiering av problemen med den nuvarande Dublinförordningen.

4.1 Reformen måste åtgärda bristerna med det nuvarande Dublinsystemet.

Med den nuvarande Dublinförordningen förväntas medlemsländerna utmed EU:s yttre gränser registrera alla flyktingar som tar sig in i EU och handlägga deras asylansökningar, utom i de fall där den asylsökande har en familjemedlem i något annat medlemsland i EU. De flesta flyktingar kommer till EU via Italien eller Grekland, vilket innebär att dessa två länder skulle ansvara för i princip alla människor som flyr till EU, och att de som reser vidare genom Europa skickas tillbaka hit.

Detta skulle enbart under år 2015 i praktiken ha inneburit att Grekland skulle ha ansvarat för över en miljon asylsökande, medan de flesta länderna, såsom Tyskland eller Sverige, där merparten av asylansökningarna i våra dagar handläggs, knappt skulle ansvara för några flyktingar. Att hävda att Grekland borde ha kunna ta hand om en miljon asylansökningar på en gång, så länge som andra länder i EU nöjer sig med att skicka dem några varma filtar, ett gäng gränsvakter och asylhandläggare, är fullständigt huvudlöst.

Resultatet av den nuvarande Dublinförordningen blir att inget medlemsland kräver att flyktingar som vill ansöka om asyl i något annat medlemsland registrerar sig vid ankomsten. Sådant inträffar inte bara i medlemsländer med yttre gränser, utan i varje medlemsland som flyktingarna passerar mot sin slutdestination.

4.2 Det nuvarande systemet uppmuntrar till sekundära förflyttningar och en politik av typ ”håll för ögonen och släpp igenom”.

Det nuvarande Dublinsystemet innebär att medlemslandet som registrerar en flyktings asylansökan med all sannolikhet också anses ansvara för att handlägga personens ansökan, såvida personen inte redan har registrerats i ett annat medlemsland. Systemet kompliceras ytterligare när ansvarsklausuler upphör att gälla som ger flyktingar som fått avslag på sin ansökan incitament att gå under jorden i några månader tills de kan söka asyl på nytt.

I praktiken ger den nuvarande Dublinförordningen alltså flyktingar möjlighet att bestämma vilket medlemsland som bör handlägga deras ansökan, så länge de lyckas ta sig in i det landet utan att registrera sig i något annat EU-land på vägen dit. Eftersom medlemsländerna helst vill slippa ansvaret för asylsökande, verkar alla cyniskt hänfålla till en politik av typ ”håll för ögonen och släpp igenom”, där personer som skulle kunna söka asyl i landet medvetet inte registreras. Det gör det nästan omöjligt att identifiera potentiella säkerhetshot.

5. Mitt förslag till lösningar och förbättringar av översynen av Dublinförordningen.

5.1 Ett fungerande system för permanent omplacering.

Engångslösningen från våren 2016 om att omplacera 160 000 asylsökande från Italien till Grekland är ett uppenbart misslyckande. Vi måste dra lärdom av erfarenheterna från detta beslut när vi med den reviderade Dublinförordningen etablerar ett fungerande system för permanent omplacering som är både motståndskraftigt och som fungerar i praktiken.

Den viktigaste lärdomen av engångslösningen som infördes mitt i ett akut läge är att det måste finnas krismekanismer och beredskap redan innan det uppstår en kris. EU:s beslutsprocesser är helt enkelt inte tillräckligt flexibla och snabbfotade för att hinna ingripa i en så komplex situation som det ökade antalet flyktingar som kom till EU under en mycket kort tid innebar, mitt under pågående kris.

Dublinsystemets nuvarande verktyg som var avsedda att användas i nödsituationer och som kräver Ministerrådets godkännande för att aktiveras, har aldrig använts oavsett hur svår situationen har varit. Därför måste det nya omplaceringssystemet fungera automatiskt.

Dessa frågor måste lösas:

■ När den korrigerande omfördelningsmekanismen sätts igång behöver den tillämpas obligatoriskt för alla asylsökande.

■ Medlemsländernas mottagande av asylsökande inom ramen för den korrigerande omfördelningsmekanismen ska inte baseras på några löften av medlemsländerna om ett visst antal tillgängliga platser, utan måste grunda sig på att alla medlemsländer är juridiskt skyldiga att ta emot de asylsökande som det automatiska omfördelningssystemet tilldelar dem. Systemet måste vara tydligt och begränsa möjligheterna till meningsskiljaktigheter mellan medlemsländerna vad gäller deras genomförande.

■ Ett flertal centrala aspekter av Dublinförordningen som inte har direkt anknytning till den korrigerande omfördelningsmekanismen är i behov av genomgripande reformer och förenklingar. Detta för att flyktingars möjlighet att resa vidare för registrering i andra EU-länder ska begränsas, liksom andra beteenden från de asylsökandes sida som syftar till att kringgå gällande regler. Tydlig information och incitament för alla att göra rätt kommer att öka medlemsländernas, medborgarnas och flyktingarnas förtroende för asylsystemet.

■ Omfördelningen av flyktingar måste ske genom ett stadigt flöde, så att trycket på medlemsländerna vid EU:s yttre gränser lättar. Detta kommer att göra det möjligt för alla medlemsländer att upprätta acceptabla mottagningsvillkor. Här behövs noggranna överväganden göras kring vilka förfaranden som ska utföras av det första ankomstlandet och vilka som bör läggas på det medlemsland dit flyktingen förflyttas.

■ Medlemsländer med yttre gränser måste säkerställa att de yttre gränserna upprätthålls och att flyktingar som anländer till landet vederbörligen registreras och kontrolleras.

5.2 Inga kontroller av en flyktings asylskäl innan Dublinförordningen tillämpas.

EU-kommissionen har föreslagit att medlemsländerna utmed EU:s yttre gränser ska utföra så kallade tillåtighetsförfaranden, för en slags för-bedömning kring huruvida en asylansökan ska prövas, innan det avgörs vilket medlemsland som utföra själva asylprövningen. Detta skulle skapa stora administrativa bördor för medlemsländerna som ligger utmed EU:s yttre gränser, vilket skulle leda till att systemet skulle bryta samman innan det ens fått en chans att komma igång.

Tas kravet på att tillåtighetsförfaranden ska göras innan Dublinförordningen tillämpas bort, skulle ansvaret bättre fördelas mellan medlemsländerna, i stället för att uteslutande falla på medlemsländerna utmed de yttre gränserna.

5.3 Underlättade familjeförfarande.

I en situation där ett medlemsland kommer i fråga för den korrigerande omfördelningsmekanismen har EU-kommissionen föreslagit att frågan om familjeåterförening ska behandlas först efter att en sökande överförs med stöd av omfördelningsmekanismen till ett slumpvist utvalt medlemsland. Detta skulle dock innebära ökade handläggningsekostnader, att en asylsökande flyttas mellan EU:s medlemsländer onödigt många gånger och följaktligen försenade familjeåterföreningar.

Jag föreslår i stället att den asylsökande i samband med att deras ärende behandlas i det första ankomstlandet direkt redogör för var de har familjemedlemmar. Efter en enkel kontroll av detta bör de sedan överföras till det medlemsland där de uppger att de har familj.

Det senare medlemslandet måste därefter vara skyldigt att fastställa om de sökande verkligen har familjemedlemmar där. Om så är fallet kommer givetvis det medlemslandet att bli ansvarig. Om inte måste sökanden automatiskt omplaceras till ett tredje land för att förhindra missbruk av denna möjlighet.

Det här förslaget skulle avlägsna många av de invecklade och utdragna förfaranden där två nationers handläggare idag måste samarbeta för att fastställa om familjeanknytning finns. Prövas asylärendet i samma medlemsland som familjemedlemmar uppgetts bo i, kommer det att gå betydligt lättare att bedöma om det finns grund för familjeåterförening.

5.4 Begäran om tillämpning av frivilligmekanismen.

I den nuvarande Dublinförordningen ingår det redan en klausul, en slags frivillighetsmekanism, som ger medlemsländerna möjlighet att besluta om att frivilligt påta sig ansvaret för en flyktings asylansökan, också om de enligt kriterierna i Dublinförordningen, inte är skyldiga att göra det. Flertalet medlemsländer anser att detta är en viktig skyddsåtgärd som gör systemet flexiblere.

Det nya i mitt betänkande är att jag inför ett system där den sökande kan ansöka om att ett annat medlemsland än där man befinner sig ska kunna använda denna frivilliga mekanism. På så sätt skulle en asylsökande i Grekland kunna be vilket medlemsland som helst att ta över ansvaret för hans/hennes ansökan.

Den korrigerande omfördelningsmekanismen innebär i vilket fall som helst att medlemsländerna kan vänta sig ett visst antal överföringar. Om ett medlemsland frivilligt tar emot vissa asylsökande kommer detta att räknas in i medlemslandets kvot. Att acceptera flyktingar med bättre utsikter till integration i respektive medlemsland under detta system skulle gynna medlemslandet och dessutom sporra de asylsökande att använda Dublinsystemet.

5.5 Omplacering av grupper.

Enligt EU-kommissionens förslag till en korrigerande omfördelningsmekanism omplaceras asylsökande separat. Detta skulle i praktiken kunna innebära att en grupp på 30 asylsökande skulle kunna omplaceras i 27 olika medlemsländer.

Jag föreslår att man i stället för att omplacera asylsökande individuellt, istället omplacerar dem i form av grupper på upp till 30 personer. Som ett led i denna ändring föreslår jag att de flyktingarna ska få möjlighet att registrera sig som grupp när de anländer till Europa. En sådan gruppregistrering skulle inte innebära en rätt att överföras till något speciellt medlemsland, utan en rätt för hela gruppen att överföras tillsammans till det medlemsland som bestämts av den korrigerande omfördelningsmekanismen.

Detta skulle avsevärt minska de administrativa bördorna för medlemsländerna, genom att till exempel antalet tolkar och översättare som krävs för olika språk skulle minska. Erfarenhet visar att det sannolikt också skulle gå lättare att integrera små grupper av sökande som redan känner samhörighet med varandra i deras nya hemländer. Om dessa grupper inte splittras upp på flera olika medlemsländer skulle också risken för sekundära förflyttningar minska.

5.6 Korrigerande omfördelningsmekanism endast om gränsbevakningen respekteras.

Om det infördes en korrigerande omfördelningsmekanism som fungerade automatiskt skulle detta kunna tänkas minska incitamenten, framför allt för medlemsländerna utmed EU:s yttre gränser, till att vederbörligen upprätthålla sina yttre gränser. Solidaritet med de EU-länder som har yttre gränser måste finnas mellan medlemsländerna, ingen kan förvänta sig att dessa länder ska klara av att hantera alla asylsökande som flyr till Europa själva. Det är dock lika viktigt att dessa medlemsländer fullt ut respekterar sina skyldigheter gentemot övriga EU-medlemsländer, i fråga om skydd och bevakning av unionens yttre gränser.

För att få en bra avvägning mellan dessa två solidaritetsaspekter föreslår jag att det byggs in en nödbroms i systemet för automatisk korrigerande omfördelning. Om ett medlemsland som kommer i fråga för den korrigerande omfördelningsmekanismen inte uppfyller sina skyldigheter gentemot övriga medlemsländer, i fråga om skydd och upprätthållande av EU:s yttre gränser, bör tillämpningen av omfördelningsmekanismen tillfälligt kunna upphävas för detta medlemsland, genom ett beslut i Ministerrådet.

5.7 Gränsvärden för omfördelning av flyktingar och ”ekonomisk solidaritet”.

I EU-kommissionens förslag krävs det att ett medlemsland ska ta emot 150 procent av den andel av asylansökningarna som de tilldelats, innan den kan få bistånd via den korrigerande omfördelningsmekanismen. Mitt förslag är att detta gränsvärde ska sänkas till 100 procent. Jag föreslår också att den korrigerande omfördelningsmekanismen ska avslutas när detta medlemslands kvotuppfyllnad fallit till 75 procent och situationen stabiliserat sig.

EU-kommissionen föreslår att det ska finnas en undantagsklausul i den korrigerande omfördelningsmekanismen, som ger medlemsländerna möjlighet att köpa sig fri från ansvar genom att betala 250 000 euro för varje asylsökande som de egentligen skulle ha tagit emot. Det är oacceptabelt att sätta sådana prislappar på människor som söker internationellt skydd, och jag föreslår därför att denna bestämmelse stryks.

EU:s alla medlemsländer måste respektera de regler som de europeiska lagstiftarna i demokratisk ordning har kommit överens om. Därför är det oroande att flera politiker i ledande ställning i olika medlemsländer har sagt att de vill strunta i demokratiska beslut som fattas av EU, eftersom de inte stämmer överens med de nationella preferenserna. Mot bakgrund av detta föreslår jag att EU villkorar stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna mot deltagande i EU:s flyktinghantering, speciellt gällande den korrigerande omfördelningsmekanismen. Det vore inte logiskt att låta medlemsländer dra nytta av andras solidaritet och samtidigt strunta i sina egna åtaganden enligt regler som vi gemensamt kommit överens om för att värna solidariteten i Europa.

5.8 Ett successivt införande av den korrigerande tilldelningsmekanismen.

Medan vissa medlemsländer har tagit emot många asylsökande per år under en lång tid har andra en begränsad erfarenhet av flyktingmottagande. Det bygger inte nödvändigtvis på en motvilja hos vissa medlemsländer för att erbjuda flyktingar internationellt skydd, utan kan förklaras av historiska faktorer eller vilket rykte landet har bland flyktingarna.

Oaktat detta ser medlemsländernas kapacitet för mottagande av flyktingar olika ut. EU bör visserligen arbeta för ett system där varje medlemsland tar sin skäligena del av ansvaret, men det kan vara svårt att få till stånd ett välfungerande flyktingmottagande över en natt för de länder som inte har så stora erfarenheter på området.

Därför föreslår jag en övergångsperiod på fem år, för den fördelningsnyckel som fastställer kvoterna för varje medlemsland. I början av denna övergångsperiod måste fördelningen utgå från varje medlemslands genomsnittliga andel av de flyktingar som tagits emot de senaste åren i de olika medlemsländerna. För varje år skulle denna historiskt betingade kvot sedan minska med 20 procent, medan 20 procent av fördelningsnyckeln som EU-kommissionen föreslagit för landets rättvisa andel ska läggas till. Fördelningsnyckeln från kommissionen baseras på landets BNP och antal invånare.

Ett sådant system skulle leda till att medlemsländer som tidigare har tagit emot många flyktingar skulle tillförsäkras en successiv minskning av sina respektive ansvarsandelar, samtidigt som medlemsländer med liten erfarenhet av flyktingmottagande skulle kunna bygga upp sina mottagningssystem, helst med hjälp av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (Amif) och med stöd av EU:s asylmyndighet.

6. Andra större föreslagna ändringar av Dublinsystemet.

6.1 Ett asylsystem som kommer tillrätta med de bakomliggande orsakerna till sekundära förflyttningar.

För att Dublinförordningen ska kunna genomföras och fungera i praktiken måste länken mellan registreringen av en asylsökande och att medlemslandet blir ansvarigt brytas.

Jag delar EU-kommissionens ambition att få bort de kryphål som gjort det möjligt för vissa medlemsländer att lägga över ansvaret på andra, och stödjer kommissionens strävan att effektivisera asylprocessen. I teorin gäller principen att om det inte finns något annat kriterium i Dublinförordningen som påför ansvaret på ett visst land, så tillfaller ansvaret för en flyktings asylansökan på det första landet som flyktingen ankommer till i EU. I praktiken är det mer eller mindre omöjligt att fastställa vilket land det rör sig om, såvida personens fingeravtryck inte finns registrerat i Eurodac, vilket nuförtiden ofta inte är fallet.

I dagens Dublinsystem bromsas en asylsökandes asylprövning ofta upp av onödiga byråkratiska turer fram och tillbaka, där det ofta är det sista medlemslandet som en asylsökande gjort sin ansökan i som får ta på sig ansvaret. Detta är inte bara ineffektivt utan leder också till ökade kostnader, stor osäkerhet för den sökande och framför allt visar det att det ofta är värt för den asylsökande att lämna in sin ansökan i ett på egen hand utvald land. På så vis uppmuntras sekundära förflyttningar.

För att bryta denna onda cirkel och säkerställa ett enkelt system för fördelning av flyktingar mellan medlemsländer föreslår jag betydande förändringar i systemet. Om en asylsökande ansöker om asyl i ett medlemsland utmed EU:s yttre gränser som inte omfattas av den korrigerande omfördelningsmekanismen så ska detta land ansvara för personens asylansökan, precis som fallet är i dag. Detta är grundläggande för att säkerställa kopplingen mellan skyddande yttre gränser och Dublinförordningen. Enligt den nya Dublinförordningen kommer medlemsländerna utmed EU:s yttre gränser också att få möjlighet att använda den korrigerande omfördelningsmekanismen, men först efter att de tagit på sig sin del av det kollektiva ansvaret för flyktingarna.

Om en asylsökande reser vidare från det första ankomstlandet, utan att registrera sig där, och ansöker om asyl i något annat medlemsland, så ska det sistnämnda landet inte ta behöva ta ansvar för ansökningen. I stället för dagens tillkrånglade system som inte fungerar och där vi låtsas att vi kan återsända människor till det första ankomstlandet i Europa även om så ofta inte är fallet, så ska den nykomna flyktingen slumpvis tilldelas ett ansvarigt medlemsland och överföras dit i de fall där ett ansvarigt medlemsland inte går att fastställa mot bakgrund av kriterierna i förordningen.

Med det nya systemet kan vi garantera att den asylsökande vet att om han eller hon reser vidare till ett annat medlemsland för att i stället söka asyl där, så kommer personen automatiskt att avvisas från landet. Det ska helt enkelt inte löna sig att på egen hand färdas till ett visst land för att söka om asyl. Kriterierna är lätta att tillämpa och verkar avskräckande för de asylsökande, eftersom de bakomliggande orsakerna till varför en flyktig inte vill söka asyl i det första medlemslandet skulle försvinna. Systemet tar också bort alla incitament för medlemsländerna att undvika att registrera potentiella asylsökande som vistas på landets territorium.

EU måste göra det glasklart för de asylsökande att de inte själva har rätt att välja vilket EU-land som ska handlägga deras asylansökan, och att det enda sättet att få sin asylansökan prövad och internationellt skydd, om de har rätt till det, är att de stannar kvar i det officiella asylsystemet.

6.2 En Dublinförordning som kan mötas med förståelse och acceptans av de asylsökande.

Om vi tar bort incitamenten till sekundära förflyttningar och rör oss i riktning mot en modell som säkerställer att alla som söker asyl omedelbart registreras när de anländer till EU så kommer det att bli enklare att nå ut med information till de asylsökande och ge lämpligt skydd exempelvis till ensamkommande barn. Genom att vid informationstillfällena ge den sökande möjlighet att ställa frågor kring hur asylsystemet fungerar, skapas förtroende för processen samtidigt som handläggningen flyter på smidigare.

Den nuvarande Dublinförordningen säkerställer enbart att den asylsökande får några enstaka broschyrer framtagna av EU-kommissionen. Detta är otillräckligt och inte så väl anpassat efter deras behov. Jag föreslår därför att EU:s asylmyndighet får i uppdrag att i nära samarbete med nationella migrationsmyndigheter ta fram en rad informationsprodukter. Utformningen och innehållet i dem bör inte beslutas av lagstiftarna. I stället uppmanas EU:s asylbyrå att själv ta fram de bäst lämpade formaten med hjälp av moderna IT-verktyg, så att informationen tillgodoser de asylsökandes faktiska behov.

För ensamkommande barn bör en förmyndare utses inom fem dygn, förbättrade bedömningar av vad som är barnets bästa och arbetslag med en bred kompetens, kommer att ge myndigheterna de bästa möjligheterna att vinna barnens förtroende och samtidigt bryta negativt inflytande från människosmugglare. Så kan EU skapa avsevärt bättre chanser för barnen att ha förtroende för asylsystemet och hålla sig till det. EU kan inte fortsätta med ett system som leder till att tusentals barn försvinner, vilket dessvärre är fallet i dag.

Genom investeringar i information och lämpligt omhändertagande, framför allt när det gäller ensamkommande barn, kommer avsevärda besparingar inom andra delar av Dublinsystemet att kunna göras, eftersom det kommer att minska behovet av upprepade överföringar mellan medlemsländer, utdragna överklaganden och så vidare.

7. Reform av Dublinsystemet kräv för att den fria rörligheten för människor i Europa ska kunna överleva.

År 2015 fick vi se hur det ena medlemslandet efter det andra återinförde gränskontroller mot andra EU-länder, i ett försök att värja sig mot asylsökande som vandrade genom Europa. Om inte en genomgripande reform av europeiska asylsystemet görs, där Dublinförordningen är en hörnsten, och låter systemet fortsätta fungera lika dåligt som hittills, så kan detta mycket väl bli början till slutet för den fria rörligheten för människor i EU.

Detta är något som alla ansvarsfulla politiker i Europa måste ha klart för sig, oavsett vilken ståndpunkt man har i flyktingfrågan. Inrättandet av den europeiska gräns- och kustbevakningen var det första steget på väg mot att säkerställa en bättre kontroll av EU:s yttre gränser. Om det gemensamma asylsystemet reformeras på rätt sätt kommer det att säkerställa den fria rörligheten för människor samtidigt som Europa lever upp till sina skyldigheter i enighet med internationell asylrätt.

Det reformerade asylsystemet måste fungera på marken, vid dess praktiska tillämpning, och till skillnad från det system vi har i dag måste det säkerställa att alla parter ges incitament till att följa gällande regler.

Följ mitt arbete om översynen av Dublinförordningen:

Europaparlamentariker Cecilia Wikström

Cecilia Wikström

ciawikstrom

www.ceciliawikstrom.eu

Maila mig på:

cecilia.wikstrom@ep.europa.eu

Liberalerna